

Substantiva 1. deklinace

Úvod do deklinačního systému

- ▶ v latině existuje celkem 5 způsobů skloňování (5 deklinací)
- ▶ pro správné přiřazení substantiva do jedné z těchto pěti deklinací je třeba znát slovníkový tvar a význam i funkci jednotlivých údajů, např. arteria, ae, f

DEKLINACE	I.	II.	III.	IV.	V.
rod	>F	M+N	M+F+N	M+N	>F
nom. sg.	-a	-us/-um	různá zakončení	-us/-u	-es
gen. sg.	-ae	-i	-is	-us	-ei

Proč umět slovníkový tvar substantiva?

▶ **gen. sg.**

- ▶ dle koncovky určení správné deklinace (např. ae =1., i =2.)
- ▶ získání kmene, k němuž se přiřazují koncovky (např. pulmon-is = pulmon-)

▶ **rod**

- ▶ přiřazení správného tvaru adjektiva (např. *dentista bonus, methodus bona*)

1. deklinace

- ▶ koncovka nom. sg. **-a**, gen. sg. **-ae**
- ▶ převážně feminina (maskulina výjimečně, žádné neutrum)
- ▶ vzory:
 - ▶ latinská substantiva a řecká substantiva končící v nom. sg. na **-a**
 - ▶ **vena, ae, f.**
 - ▶ řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ē**, gen. sg. **-ēs**
 - ▶ **raphē, -ēs, f.**
 - ▶ řecká substantiva končící v nom. sg. na **-ēs**, gen. sg. **-ae**
 - ▶ **diabetēs, ae, m.**

Skloňování – vzor vena

	sg.	pl.
nom.	vena	ven-ae
gen.	ven-ae	ven-ārum
ak.	ven-am	ven-ās
abl.	ven-ā	ven-īs

Skloňování – vzor systole

	sg.	pl.
nom.	raphē	raph-ae
gen.	raph-ēs	raph-ārum
ak.	raph-ēn	raph-ās
abl.	raph-ē	raph-īs

Skloňování – vzor diabetes

	sg.	pl.
nom.	diabetēs	diabet-ae
gen.	diabet-ae	diabet-ārum
ak.	diabet-am/ēn	diabet-ās
abl.	diabet-ā/ē	diabet-īs